

Śladami
dawnych cerkwi

w Warszawie

5 czerwca 2017 r.

Najważniejsze punkty dzisiejszej gry miejskiej:

1. Plac Na Rozdrożu - start godz. 10.30
2. Pałac Staszica (Krakowskie Przedmieście)
3. Plac Piłsudskiego (przy pomniku Piłsudskiego)
4. Plac Krasińskich
5. Cerkiew św. Marii Magdaleny - tu czekamy na Was w godzinach 12.30 - 13.30.

Między poszczególnymi punktami można przemieszczać się pieszo lub środkami komunikacji miejskiej. Dokładną lokalizację punktów zaznaczono na przedwojennym planie Warszawy (to jest pierwsze zadanie: nie zgubić się i dotrzeć bezbłędnie do punktów, choć nazwy ulic i ich przebieg może trochę mylić...). Każdy punkt to miejsce związane z prawosławiem. Na wszystkich punktach czekają na Was organizatorzy gry, uczestnicy projektu „Cztery strony Warszawy” czyli uczniowie z klasy 1c XIX LO im. Powstańców Warszawy w Warszawie. Od nich otrzymacie zadania konkursowe oraz tajemniczą literę, z której będzie trzeba ułożyć hasło.

W rozwiązywaniu zadań możesz korzystać z dowolnych źródeł informacji.

Zapraszamy na spacer po dawnej Warszawie....

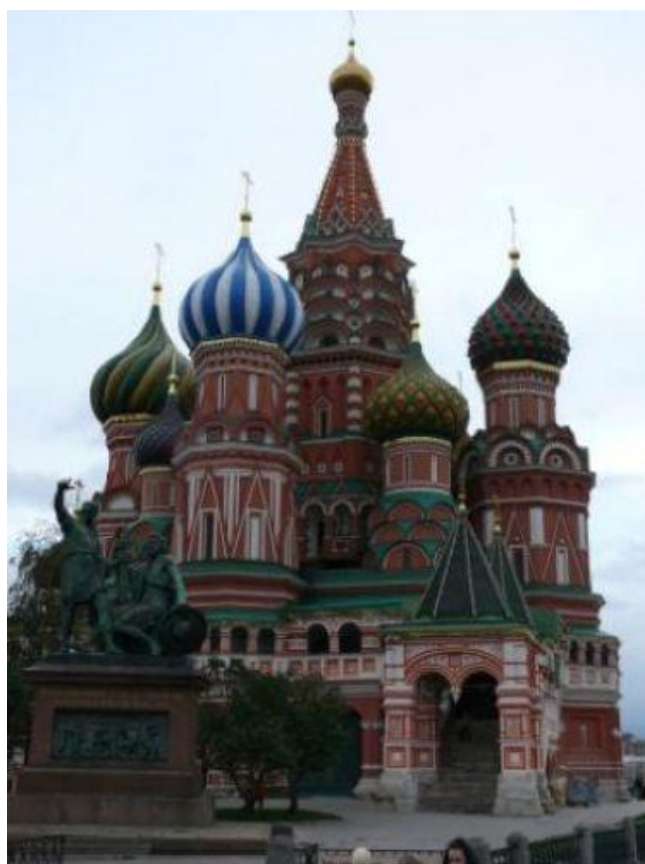

Grupa nr

PKT nr1 CERKIEW MICHAŁA ARCHANIOŁA ARCHISTRATEGA

Znajdujesz się na Placu na Rozdrożu przy przystanku autobusowym, a gdybyś mógł cofnąć się w czasie do 1892 roku.... stałbyś przed cerkwią, którą widzisz na pocztówce. Budowla była bardzo często porównywana ze słynną cerkwią Pokrowską Wasilija Błażennego na moskiewskim Placu Czerwonym. Piotr Paszkiewicz, badacz sztuki rosyjskiej w Warszawie, pisał:

„Tu tak jak w cerkwi moskiewskiej mamy konstrukcje złożoną jakby z szeregu niezależnych i organicznie niepowiązanych ze sobą jednostek przestrzennych. W odróżnieniu jednak od soboru moskiewskiego, cebule wież warszawskiej cerkwi, dekorowane na wzór szachownicy były jednakowo uformowane”.

http://www.warszawa1939.pl/zdjecia/ujazdowskie/old/ujazdowskie_12_c.jpg
<http://www.budowle.pl/files/photos/building/cerkiew-wasyła-błogosławionego-4.jpg>

1. Znajdź na załączonym planie Warszawy z 1939 roku i zaznacz punkt, w którym teraz się znajdujemy.

2. Na poprzedniej stronie widzisz dwa zdjęcia. Jedno przedstawia cerkiew w Warszawie, drugie - cerkiew, o której mowa w tekście. Porównaj obie budowle. Wskaż jak najwięcej podobieństw i różnic.

podobieństwa	różnice

3. Cerkiew w Warszawie była wyjątkowa ze względu na materiał z którego została wykonana. Podaj jego nazwę

.....

4. Na czyje potrzeby powstała cerkiew i pod czyim kierunkiem były prowadzone prace budowlane ?

.....
.....
.....

Grupa nr

PKT nr 3 - PLAC PIŁSUDSKIEGO

„Do budowy świątyni przystąpiono w 1894 roku, zgodnie z projektem wybitnego petersburskiego akademika Leontija N. Benoisa. [...] Gigantyczny Sobór stanął dokładnie pośrodku placu Saskiego. Był pięciokopułową świątynią z wolno stojącą dzwonnica od strony Królewskiej. Cebulaste kopuły pozłożono. [...] Sobór nawiązywał architekturą do tradycji budownictwa staroruskiego, jak też weneckiej bazyliki św. Marka. Wnętrze wypełniały znakomite dzieła malarstwa i rzeźby- była to swoista galeria rosyjskiej sztuki sakralnej przelomu XIX i XX w. Główny ołtarz poświęcono księciu Aleksandrowi Newskiemu. [...] Dzwonnica wznosiła się na 70 metrów i była najwyższą budowlą w mieście. [...] Cerkiew [...] ukończona w 1912 roku. Budowla, fatalnie kojarząca się z zaborami rosyjskimi, nie miała szans na przetrwanie po uwolnieniu się przez Polskę spod obcego panowania. [...] Rozbiórka budowli w 1926 roku była całkowita. Mozaiki, rzeźby, nawet kamienne schody zostały wymontowane i rozproszone po kościołach w całej Polsce. Gruz ze zburzonego soboru posłużył do umacniania warszawskich bulwarów.”

J.Majewski, Warszawa na starych pocztówkach, Agora 2013

1. Podaj pełną nazwę cerkwi (widocznej na zdjęciu poniżej), która znajdowała się na początku XX wieku na obecnym placu Piłsudskiego

.....
.....

2. Podaj imię i nazwisko projektanta cerkwi

.....
.....

3. Podaj nazwę stylu, w którym zbudowano ten obiekt

.....

4. Zastanów się i napisz, dlaczego budynek powstał właśnie w tym miejscu, na jednym z najbardziej reprezentacyjnych placów Warszawy.

.....
.....
.....

5. Ile lat istniała ta cerkiew?

.....
.....

6. Czy Twoim zdaniem decyzja o rozbiórce cerkwi w 1926 roku była właściwa? Odpowiedź krótko uzasadnij.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Cerkiew rozebrano, ale jej pozostałości można zobaczyć w Warszawie w kilku miejscach. Odpowiedzi na to pytanie udziel w ostatnim punkcie gry.

8. Podaj dawną nazwę placu Piłsudskiego

.....

9. Przyjrzyj się załączonej pocztówce i podaj trzy różnice w zabudowie placu z początku XX wieku i współcześnie

.....
.....
.....
.....

http://vignette3.wikia.nocookie.net/warszawa/images/3/3d/Sob%C3%B3r_Newskiego.jpg/revision/latest?cb=20070

204135733

Grupa nr

PKT nr2 - PAŁAC STASZICA

Rozejrzyj się dokoła, pomyśl i odpowiedz na pytania:

1. Uzupełnij tekst: Pałac Staszica powstał w latach jako siedziba
..... z inicjatywy i
według projektu Uchodził za jeden z symboli
2. Ile razy pałac był przebudowywany?.....
3. Jeden z projektów przebudowy powstał w roku 1892. Dawniej i obecnie pisano o niej tak:

„Projekt (..) będzie pełnym dostojęstwem pomnikiem patriotyzmu wielkiego, pobożnego i oddanego carowi narodu rosyjskiego”. (wypowiedź z ówczesnej prasy rosyjskiej)

„Z grubsza zachowano pierwotny układ obrysu planu, za to na elewacje nałożono agresywny eklektyczny kostium architektoniczny łączący motywy sztuki bizantyjskiej i staro rosyjskiej. Obłożono je kolorowymi cegielkami i ozdobiono dziesiątkami kolumniek, ornamentów, okien zwieńczonych w ośli grzbiet i najróżniejszych dekoracji geometrycznych. W miejscu kopuły umieszczono dzwonnice z cebulastą kopułką.”

J.Majewski, Warszawa na starych pocztówkach, Agora 2013

4. Podaj imię i nazwisko architekta, który jest autorem poniższej przebudowy
.....
5. Podaj nazwę stylu architektonicznego, który reprezentuje budowla na reprimie pocztówki

6. Na przełomie XIX/XX wieku w Pałacu Staszica znajdowała się cerkiew. Wpisz jej nazwę, a następnie uporządkuj chronologicznie wydarzenia związane z tym obiektem:

- a) Akademia Medyczno – Chirurgiczna
- b) Cerkiew św.
- c) Przebudowa – przywracanie dawnej architektury i poprawianie proporcji
- d) Królewskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
- e) Zniszczenie w 1944r
- f) Pierwsza przebudowa – styl rosyjski
- g) I Męskie Gimnazjum Klasyczne
- h) Odbudowa i powrót do klasycyzmu
- i) Niemiecki klub żołnierza

.....->.....->.....->.....->.....->.....->.....->.....->.....

7. Budynek uległ zniszczeniu w 1944 roku , a odbudowa rozpoczęła się w 1947 roku, **podaj imię i nazwisko znakomitego architekta i konserwatora, który sporządził jej projekt**.....

8. **Spróbuj stanąć w miejscu, w którym stał autor załączonej fotografii i zrób zdjęcie swojej grupy.** Za najlepsze (i najbardziej pomysłowe) zdjęcie przyznamy dodatkowe 2 punkty☺! Zdjęcie należy przesłać na adres: kwolska1@wp.pl (dziś do godziny 23.59)

Grupa nr

Pkt nr 4 Plac Krasińskich

(Katedra Polowa Wojska Polskiego pw. NMP Królowej Polski)

Pewnie zastanawiacie się, dlaczego na szlaku dawnych cerkwi w Warszawie znajduje się świątynia katolicka. Wynika to z tego, że niejednokrotnie w dziejach miasta, obiekty były przebudowywane i zmieniały swoich właścicieli. Tak też było z tą świątynią.

Uroczystości poświęcenia soboru, jak i późniejszych prac remontowych upamiętniała kiedyś miedziana pozłacana tablica. Umieszczono ją wewnątrz świątyni, po prawej stronie, pod ikoną św. Mikołaja, odczytaj co jest na niej napisane a następnie odpowiedz na pytania.

„Warszawski prawosławny sobór katedralny za pozwoleniem majestatu świątobliwego monarchy imperatora Mikołaja I przebudowany z kościoła pijarów i poświęcony przez pierwszego prawosławnego biskupa warszawskiego Antoniego, 28 lipca 1837 roku w Imię Trójcy Świętej. Odnowiony w 1861 roku za pozwoleniem majestatu świątobliwego monarchy imperatora Aleksandra II i poświęcony 6 grudnia 1861 roku przez arcybiskupa warszawskiego i nowogiejewskiego Joanicjusza. W roku 1877 powtórnie odnowiony i 18 grudnia 1877 roku poświęcony przez arcybiskupa chełmsko-warszawskiego Leoncjusza”.

W którym roku i za pozwoleniem którego monarchy wykonano odnowienia świątyni?

Podaj imię biskupa chełmsko-warszawskiego

Do jakiego zakonu w przeszłości należała współczesna Katedra Polowa Wojska Polskiego?

W podziemnym muzeum (wejście przy Kaplicy Katyńskiej), otwartym 8 grudnia 2010r., przedstawiona jest historia Polski począwszy od Mieszka I do teraźniejszości (m.in. dzieje oręża, historia kapelanów). Podaj nazwę tego muzeum.

Na drzwiach katedry są umieszczone różne nazwy wydarzeń, przeczytaj je i wypisz nazwy bitew i ich daty, zaczynając od najpóźniejszej

Zrób zdjęcie przy wersie pochodzącym z najstarszej polskiej pieśni religijnej, który znajduje się wewnątrz świątyni. Podaj tytuł utworu, z którego pochodzi.

Poniżej widzisz zdjęcia cerkwi z zewnątrz i fragment wnętrza. Całość projektował znany architekt Antonio Corazzi. Wejdź do środka i sprawdź, czy są elementy wystroju, które istnieją do dziś. Jeśli tak, podaj przykłady.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Katedra_polowa_Wojaka_Polskiego

<http://www.prawoslawie.pl/prawoslawie/o-prawoslawiu/cerkwie-prawoslawne-warszawie/38-sobor-swietej-trojcy-przy-ulicy-dlugiej>

Grupa nr

Pk̄t nr 5 Cerkiew p.w. św. Marii Magdaleny

Budowla została wzniesiona w latach 1867-69 dla prawosławnej ludności rosyjskiej zamieszkującej Pragę według projektu Mikołaja Syczewa. Dlaczego powstała właśnie w tym miejscu? W II połowie XIX wieku Praga dość dynamicznie się rozwijała: powstały dworce, a wysiadających z pociągów witał obiekt, który jednoznacznie wskazywał gospodarza (prezes budowy świątyni, gen Rożnow miał mówić, że jest to przejaw „usilnej dążności do utrwalenia tu i imienia ruskiego, i narodowości ruskiej”). Ludność prawosławna na ówczesnej Pradze stanowiła kilkanaście procent mieszkańców.

1. Przyjrzyj się cerkwi i uzupełnij poniższy tekst:

Świątynia orientowana jest na (północ/wschód/południe/zachód), zbudowana jest na planie (prostokąta- nawiązującego do okrętu / krzyża greckiego - symbolu zwycięstwa nad grzechami / koła - symbolu nieskończoności i wieczności). Budowla początkowo miała posiadać jedną kopułę symbolizującą jedynego Boga, ale ostatecznie ma(policzcie kopuły i wpiszcie ich liczbę). Obok wejścia do świątyni umieszczono trzy stare cerkiewne dzwony. Na jednym z nich widnieje inskrypcja przedstawiająca datę ufundowania. Sprawdź, czy po ostatniej przebudowie placu dzwony się zachowały: (tak/nie). Jeśli tak, to podajcie tekst inskrypcji.....

2. W prawosławiu ogromną rolę odgrywają ikony. Poniższe zadanie wprowadzi Cię w świat sztuki pisania ikon i rozumienia ich symboliki. **Poniżej opisane są niektóre spośród popularnych w chrześcijaństwie prawosławnym tematów ikon. Rozpoznaj je na zamieszczonych zdjęciach. Pod każdym zdjęciem napisz właściwą nazwę.**

1. Chrystus Pantokrator (z greki: Wszechwładca) jest to ikonograficzne przedstawienie Chrystusa jako sędziego, na ogół siedzącego na tronie bądź stojącego na tle tęczы. W przedstawieniu tym prawa ręka wykonuje charakterystyczny gest błogosławienia a lewa podtrzymuje księgę.

2. Deesis (z greki: błaganie, prośba) jest to ikonograficzne przedstawienie Chrystusa na tronie jako Zbawiciela i Sędziego pomiędzy wyobrażonymi w modlitewnych pozach stojącymi lub klęczącymi Matką Boską i św. Janem Chrzcicielem wstawiającymi się za ludzkością.

3. Mandylion (z hebrajskiego: mindil - chusta) jest ikonograficznym obrazem głowy Chrystusa na tle chusty, bez korony cierniowej (nie cierpiącego). W ikonografii występuje od VI w.

4. Eleusa (z greki: czułość, miłosierdzie) - Miłosierna lub Współczująca. Jest to przedstawienie Matki Bożej, która czule obejmuje i przytula do siebie Boskiego Syna, trzymanego jako dzieciątko na ramieniu.

5. Hodegetria (od nazwy świątyni w Konstantynopolu - Hodegon, w której znajduje się najstarsza ikona tego typu) - „Ta, która jest przewodniczką w drodze”. Majestatyczny obraz Marii, która podtrzymuje ręką Dzieciątko i wskazuje na nie dłonią jako na „drogę, prawdę i życie”.

6. Pieta (z włoskiego: miłosierdzie) - przedstawienie Matki Boskiej oplakującej śmierć Syna, zwykle trzymanego na kolanach.

7. Platytera (z greki: przepowiednia) - przedstawienie Matki Boskiej z wizerunkiem Chrystusa umieszczonym na Jej piersiach bądź łonie, z rękoma rozłożonymi w geście nauczania albo błogosławienia.

8. Pokrow (ze staroruskiego: welon) - przedstawienie Matki Boskiej rozpościerającej nad wiernymi welon (biorącej w opiekę lud boży).

3. W kościele prawosławnym obowiązuje **kalendarz juliański**. Zapisz dzisiejszą datę według tego kalendarza.....
4. Z liter, które zbierałeś/łaś na punktach kontrolnych, **ułóż hasło** i tu je wpisz
5. Hasło ma pewien związek z jednym z zadań z Placu Piłsudskiego oraz z miejscem, w którym się znajdujesz. Czy już wiesz, na czym on polega? Jeśli tak, to napisz

Dziękujemy za spotkanie!

*uczestnicy projektu „Cztery strony Warszawy”,
uczniowie klasy 1c XIX LO im. Powstańców Warszawy w Warszawie: Piotr Biront, Weronika Bocianowska, Krzysztof Czapski, Mateusz Duczyński, Anna Galas, Jan Guzek, Tomasz Kobryński, Tomasz Kurek, Julia Łańcucka, Piotr Marzec, Justyna Niedostatkiwicz, Barbara Oplotna, Karolina Pałysa, Filip Paprota, Klara Podgórska, Karolina Reding, Daria Skłodowska, Jakub Skrabacz, Łukasz Skrzyszewski, Maria Szwedo, Katarzyna Zajkowska, Natalia Zawadzka oraz nauczyciele: Katarzyna Wolska i Paweł Zieliński*